

TÜRKİYE'DE COVID-19 SÜRECİNDE KAMU VE ÖZEL SERMAYELİ BANKALARIN PİYASAYI FONLAMA DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI İNCELENMESİ

Davut AYGÜN¹, Davut Ali SUIÇMEZ²

Özet

Çalışmada covid-19 sürecinde Türkiye'de faaliyet gösteren kamu ve özel sermayeli bankaların piyasayı fonlama düzeylerinin karşılaştırmalı incelenmesi amaçlanmıştır. Belirlenen amaca ulaşma adına covid-19 öncesi ve sonrasını içerecek şekilde 2018-2022 yılsonu mali verileri üzerinden kamu ve özel sermayeli mevduat bankalarından 3'er adet belirlenerek oluşturulan örneklem üzerinden çalışma gerçekleştirilmiştir. Böylelikle kamuoyunda oluşan "Kamu bankaları piyasayı fonladı, kamu bankaları olmasaydı pandemide ekonomi yerle bir olurdu" iddiasının gerçekliği irdelenmiştir. Karşılaştırma; aktif büyüklük, nakdi krediler, mevduat ve dönem net karı kriterleri üzerinden yapılmış olup ayrıca, oran ve trend analizi ile süreçteki değişimler değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlar kamu bankalarının bahse konu süreçte özel sermayeli bankalara göre aktif büyüklüklerini, nakdi kredilerini, mevduat toplamlarını daha fazla artırdıklarını, ancak karlılıklarının süreçte dalgalı seyrettiğini ve özel sermayeli bankalardan daha az kar ettiklerini ortaya koymuştur. Elde edilen sonuçlar kamu bankalarının sıradan bir ticari banka gibi hareket etmek yerine zorlu ekonomik koşullarda piyasayı fonlamayı sürdürmeye devam ettiklerinin ve hükümetin belirlediği ekonomi politikaları doğrultusunda daha fazla risk almalarına rağmen daha az kar etmeye razı olduklarının bir göstergesi olması bağlamında önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Türkiye Ekonomisi, Türkiye Bankacılık Sektörü, Türk Kamu Bankaları
JEL Sınıflandırması: M40, M48, M49

COMPARATIVE ANALYSIS OF MARKET FUNDING LEVELS OF PUBLIC AND PRIVATE BANKS IN TÜRKİYE DURING COVID-19 PERIOD

Abstract

In this study, it is aimed to comparatively examine the market funding levels of public and private banks operating in Türkiye during the covid-19 period. To achieve this goal the study was carried out on the sample of 3 public and private deposit banks based on the 2018-2022 year-end financial data, including before and after covid-19. Thus, the reality of the claim in the public that "Public banks funded the market if there were no public banks, the economy would have collapsed in the pandemic" has been examined. The comparison was made on the basis of asset size, cash loans, deposits and net profit for the period, and the changes in the process were evaluated with ratio and trend analysis. The results obtained revealed that public banks increased their asset size, cash loans and deposit totals more than privately owned banks in the mentioned period, but their profitability fluctuated in the process and they made less profit than privately owned banks. The results obtained are important in the sense that they are an indication that public banks continue to fund the market in difficult economic conditions instead of acting like an ordinary commercial bank and are willing to make less profit despite taking more risks in line with the economic policies determined by the government.

Keywords: Covid-19, Turkish Economy, Turkish Banking Sector, Turkish Public Banks
JEL Classification: M40, M48, M49

¹ Prof.Dr., RTE Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü, davut.aygun@erdogan.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3277-9349

² Doktora Öğrencisi, RTE Üniversitesi LEE, davutali_suicmez22@erdogan.edu.tr, ORCID: 0009-0000-7073-4972

Araştırma Makalesi

Makalenin Geliş Tarihi (Received Date): 16.07.2024

Yayına Kabul Tarihi (Acceptance Date): 18.10.2024

Aygün, D ve Suiçmez, D.A. (2024). Türkiye'de Covid-19 Sürecinde Kamu ve Özel Sermayeli Bankaların Piyasayı Fonlama Düzeylerinin Karşılaştırmalı İncelenmesi. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 45, 297-310. <https://doi.org/10.18092/ulikidince.1517026>

1. Giriş

Finansal sektörün önemli bir alt sektörü olan bankacılık sektörünün, ekonomik aktivitelerin kalbi olmasının yanında büyümenin finansmanında da ciddi bir rol oynadığı ifade edilebilir. Ayrıca bankacılık sektörünün, finansal sistemde yer alan çıkar gruplarının önemli bir paydaşı olduğu ileri sürülebilir. Bu bağlamda bankaların sürdürülebilirliklerinin korunması, mali yapılarının güçlü ve sıhhatli olması bir gerekliliktir (Yazıcıoğlu ve Uygurtürk, 2023, s.5).

Türkiye ekonomisi gelişmekte olan ülkeler sınıfında yer aldığından sürekli büyüme üzerine kurgulanmış bir ekonomik yapıdır. Büyüme denildiği zaman da reel ekonomi, imalat, yatırım, ihracat ve bankacılık faaliyetleri ön plana çıkmaktadır. Türkiye'nin özellikle 2018 yılında başlayan ekonomik dönüşüm ve büyümeye yönelik krediler ile parasal genişleme modeli uygulamaları sonrasında bankacılık sektörü ve bu sektörde yer alan kamu bankaları ekonomi yönetiminin ekonomi politikalarını uygulamada ciddi bir önem kazanmıştır. 2018 yılında yaşanan kur şokları, sonrasında oluşan düşük faizli kredi kullandırma süreci ve dövizin yukarı yönlü ivmesinin devamlılığı 2019 yılının sonu, 2020 yılının ilk çeyreğinde ortaya çıkan covid-19 pandemisi ile farklı bir ivme kazanmıştır.

İlk olarak 2019 Aralık ayında Çin'in Wuhan şehrinde ortaya çıkan ve hızlı bir şekilde küresel ölçekte yayılmaya başlayan hastalığı Dünya Sağlık Örgütü 11 Şubat'ta covid-19 olarak adlandırmıştır. Şubat ayında Avrupa'da etkisini gösteren covid-19 pandemisiyle ilgili Türkiye'de ilk vaka 11 Mart 2020'de açıklanmıştır. Mart 2020'nin ikinci haftasında Dünya Sağlık Örgütü pandemiyi yeni merkezini Avrupa olduğunu açıklamıştır. Ardından pek çok ülkede karantina uygulamaları başlamış ve 2020 yılının tamamında devam etmiştir (Budak ve Korkmaz, 2020, s.17).

2020 yılında tüm dünyayı etkisi altına alan covid-19 ile birlikte birçok ülke ekonomik, sosyal ve sağlık açısından büyük zorluklarla karşı karşıya kalmıştır. Türkiye de bu zorluklardan nasibini alan ülkelerden birisi olarak pandemiyi olumsuz etkilerini azaltmak için bir dizi önlemler almaya çalışmıştır. Bu anılan önlemlerin uygulanması, piyasadaki olumsuzlukların ortadan kaldırılması, kapalı kalan işletmelerin ticari hayatlarına devam edebilmeleri için kamu bankalarının rolü bu süreçte çok büyük önem arz etmiştir. Kamu bankaları, hane halkı ve reel sektöre kredi desteği sağlamak suretiyle kredilerin temdit ve yapılandırma seçenekleri ile vadelerini uzatarak, devlet borçlanma senetlerinden alımlar yaparak kamunun ihtiyaçlarını finanse etmeye çalışmıştır ve yurtdışı swap işlemleri yapmaya devam etmiştir.

Öte yandan Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın pandemiden etkilenen piyasa koşullarını normalleştirebilmek için bir takım önlem planları hayata geçirdiği ifade edilebilir. Bunlar; likidite yönetiminde bankalara esneklik sağlamak, kredi bağlamında reel sektörün desteklenmesini teşvik etmek, ihracatçılar için gerekli olan nakit akışını sağlamaya yönelik reeskont kredileri gibi bir takım yasal düzenlemeler yapmak ve DİBS piyasası likiditesini destekleyerek parasal aktarım mekanizmasını güçlendirmek biçiminde sıralanabilir (TCMB, 2020, s.22).

Daralan ekonomik süreçte tüm bankalar ekonomiyi canlandırmak için çalışmalar yaparken, kamu bankaları piyasanın içerisinde daha fazla yer alarak aktif büyüklük ve kredi hacmi artışı noktasında farklı bir boyuta gelmiştir. Pandemi sonrasında ise yakalanan büyüme eğilimi ile reel sektör hızlı bir toparlanma yaşamak suretiyle hükümetin ekonomi politikalarındaki genişlemeci anlayış ile düşük faizli kredi kullanma imkanlarına sahip olmuştur. Düşük faizli kredilerin ülkeye maliyeti ise özellikle enflasyon ve döviz kuru artışı olarak kendini göstermiştir. Bankacılık sektörü karları ise bu enflasyonist süreçte yüksek rakamlara çıkmasına rağmen kamu bankaları karları özel banka karlarının yanında düşük faizli kredilerin finanse edilmesi sebebiyle daha az kalmıştır.

Covid-19 pandemisinin küresel ekonomik aktiviteleri özellikle 2019 yılının sonundan itibaren olumsuz etkilediği görülmektedir. Pandemiyi etkisini azaltma adına yapılan kısıtlamaların ekonomiyi gerek arz gerek talep tarafında ciddi şoka soktuğu ileri sürülebilir. Bu süreçte yaşanan şokların etkilerini en aza indirebilme ve yaşanan likidite sıkıntısının önüne geçebilme adına bankacılık sektörünün kilit öneme sahip olduğu belirtilebilir. Söz konusu bağlamda Covid-19

pandemisi gibi şokların yaşandığı dönemlerde bankacılık sektörünün finansman ihtiyacı duyan kesimlerin bu ihtiyaçlarını karşılamada hayati rolleri olduğu kaçınılmazdır (Bicil, 2021, s.358).

Çalışmanın amacı, özellikle covid-19 süreci ve sonrasında kamuoyunda oluşan “*Kamu bankaları piyasayı finanse etti, kamu bankaları olmasaydı pandemide ekonomi yerle bir olurdu*” gibi iddiaların doğru olup olmadığını 2018-2022 dönemini kapsayacak şekilde akademik bir çalışma ile ortaya koymaktır. Böylelikle Türkiye’de kamu bankalarının covid-19 sürecinde ve sonrasında piyasadaki rolünü analiz etmek ve değerlendirmek amaçlanmaktadır. Türkiye’de kamu bankalarının pandemi sürecinde ekonomik aktiviteyi canlandırmak için önemli bir rol oynadığı, ancak bunun bazı maliyetleri olduğu hususu önemli tartışma konularından birisi olarak ortaya çıkmaktadır. Çalışmada, kamu bankalarının pandemi ve sonrasındaki değişken süreçteki rolü ele alınarak vatandaşın üzerinde oluşan piyasa yapıcılık iddialarının doğruluğunu tartışılmaktadır.

Bu çalışma, kamu bankalarının özel ve yabancı sermayeli bankalardan farklı olarak, devlet politikalarıyla uyumlu hareket etmesi ve ekonomik istikrarı sağlamak için daha fazla sorumluluk üstlenmesi nedeniyle, ayrı bir değerlendirmeye ihtiyaç duyduğunu savunmaktadır. Ayrıca kamu bankalarının pandemi sürecindeki ve sonrasındaki rolünün akademik bir çalışma ile kapsamlı bir şekilde ortaya konulması önem arz etmektedir. Çalışma bankacılık sektörü özelinde sınırlandırılmış olup genel ekonomik değerlendirmelere yer verilmemiştir. Ayrıca bankacılık sektörü içerisinde yalnızca mevduat bankaları dikkate alınarak, üç büyük kamu mevduat bankası ile üç büyük özel veya yabancı sermayeli mevduat bankasının mali verilerindeki değişimler üzerinden değerlendirmeler yapılmıştır.

Çalışma bu giriş takiben kamu bankacılığı sektörü hakkında bilgilerin verildiği ve ayrıca konu ile ilgili literatürün yer aldığı ikinci bölüm, veri seti ve yöntemin açıklandığı üçüncü bölüm ve covid-19 sürecinde Türkiye’de kamu ve özel sermayeli bankaların piyasayı fonlama düzeylerinin karşılaştırmalı olarak incelendiği dördüncü bölüm ile devam etmiştir. Çalışmanın sonuç bölümünde ise elde edilen bulgulara yönelik değerlendirmelerde bulunulmuştur.

2. Kamu Bankacılığının Tanımı ve Literatür Özeti

Yılmaz (2019)’a göre kamu bankaları, devlete ait veya devletin çoğunluk hissesine sahip olduğu bankalardır. Kamu bankaları, özel ve yabancı sermayeli bankalardan farklı olarak, devlet politikalarıyla uyumlu hareket eder ve ekonomik istikrarı sağlamak için daha fazla sorumluluk üstlenir. Kamu bankaları, hane halkı ve reel sektöre kredi desteği sağlar, kredi takip vadelerini uzatır, devlet borçlanma senetlerini alır ve swap işlemleri yapar. Kamu bankaları, aynı zamanda sosyal sorumluluk projelerine katılır, tarım, KOBİ, ihracat, turizm gibi stratejik sektörlerle öncelik verir ve finansal kapsayıcılığı artırır.

Uçarkaya (2006) kamu bankalarının kuruluş amaçlarını tasarrufları özendirmek ve bunları ekonomik sisteme kazandırabilmek, krizlerin etkilerinin ortadan kalkmasına yönelik faaliyetler aracılığıyla finansal açıdan istikrarı sürdürülebilir kılmak, bir bütün olarak ülkelerin büyümesi ve kalkınmasına katkıda bulunmak biçiminde sıralamıştır. Bununla birlikte, kamu bankalarının bu hedeflere aracılık etmedeki başarısının tartışma konusu olduğunu belirtmiştir.

Esmer ve Yüksel (2022) kamu bankalarının misyon ve vizyonları incelendiğinde bir takım kavram ve olguların ön plana çıktığını belirtmişlerdir. Bu kavram ve olgular; müşteri odaklı olma, katma değer oluşturma, kalite, verimlilik, sektörde öncü olmak, devlet destekli yatırım ve kalkınma bankalarına danışmanlık yapmak, bir bütün olarak yatırımları destekleyip ülkenin kalkınmasında pozitif rol oynama biçiminde sıralanabilir.

Son dönemlerde yaşanan küresel finansal krizler sonrasında, Türkiye’deki tüm bankaların iş yapma biçimlerinde değişiklikler görülmüştür. Ancak kamu bankalarının risk alma ve kredi sağlama tercihlerinde yaşanan değişimin özel bankalara kıyasla farklılaştığı belirtilebilir. Şöyle ki; kamu bankaları Covid-19 pandemisi sırasında ve sonrasında likidite seviyelerini piyasa koşullarıyla örtüşmeyecek şekilde az düşürmüşler ve bu bağlamda özel bankalardan ayrılmışlardır. Böylelikle

firmalara ve diğer ihtiyaç sahiplerine sağlanan kredi düzeylerinde yaşanan düşüşü sınırlandırmaya çalışarak kriz ortamında finansal sistemin sürdürülebilirliğine ve işlevselliğine katkı sağlamayı hedeflemişlerdir. Kamu bankalarının bunları yaparken kar elde etme kaygısını ikinci plana atarak kuruluş amaçları doğrultusunda faaliyetlerini sürdürdükleri ifade edilebilir (Ertan ve Kayhan, 2020, s.60).

Öte yandan kamu bankalarının bankacılık sektöründeki rolü, 2018-2022 döneminde özellikle önem kazanmıştır. Bu dönemde, Türkiye ekonomisi, hem iç hem de dış faktörlerden kaynaklanan birçok zorlukla karşılaşmıştır. Bu zorluklar arasında, ABD ile yaşanan siyasi gerilimler, döviz kuru baskısı, enflasyon, cari açık, faiz oranları, kredi derecelendirme kuruluşlarının not indirimleri, covid-19 pandemisi ve bunun yarattığı sağlık ve ekonomik kriz sayılabilir (TÜSİAD, 2020, s.1). Anılan zorluklar karşısında, Türkiye ekonomisini desteklemek için bir dizi önlem alınmıştır. Bu önlemler arasında, kamu bankalarının rolü önemli bir yer tutmuştur. Kamu bankaları, 2018-2022 döneminde, ekonomik aktiviteyi canlandırmak, kredi arzını arttırmak, finansal istikrarı sağlamak ve sosyal refahı yükseltmek için aktif bir şekilde çalışmıştır (TBB, 2020b, s.1).

Kamu bankalarının pandemi döneminde Türk bankacılık sektöründeki rolünü ortaya koyma adına literatürde çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalardan birkaçı aşağıda özetlenmiştir.

Işık ve Akdoğan (2021) çalışmalarında Covid-19 pandemisinin Türk Bankacılık Sektöründe yer alan kamu, özel ve yabancı sermayeli bankaların finansal tablolarına olan etkilerini incelemişlerdir. Çalışmanın örnekleminde yer alan farklı sermaye yapısına sahip bankaların finansal tablolarından hareketle elde edilen bulgular, pandemi öncesi döneme göre, aktif karlılığının mevduat bankalarının çoğunluğunda azalmasına karşın kredi/mevduat oranlarının arttığını ve bu artışın kamu bankaları temelli olduğunu ortaya koymaktadır.

Koç, Şahpaz, Kalaycı ve İnce (2021) covid-19 vaka sayılarının Mart 2020-Mayıs 2021 tarihleri arasında bankacılık göstergeleri üzerindeki etkilerini analiz etmişlerdir. Çalışma sonucunda vaka sayıları ile bireysel kredi hacmi ve toplam kredi hacmi arasında pozitif bir ilişki olduğu ve vaka sayısındaki artışların aktif kalitesini negatif yönde etkilediği tespit edilmiştir. Covid-19 pandemisi nedeniyle bankacılık sistemindeki tüm risk kalemlerinde bir artış eğilimi olduğu görülürken sektördeki likidite sıkışıklığının giderilmesi amacıyla kamu otoritesi tarafından alınan önlemlerin kısmen rahatlatıcı etkilerinin olduğu sonucuna varılmıştır.

Eceyurt Batır (2022) Türk bankacılık sektöründeki bankaları ele alarak covid-19 pandemi sürecinde 3 kamu, 3 özel ve 3 yabancı sermayeli bankanın performanslarını karşılaştırmıştır. Piyasayı daha düşük maliyetlerle fonlamaları nedeniyle en düşük performansı kamu bankalarının gösterdiğini, daha sonra özel bankaların geldiğini, karlılık odaklı çalışmaları nedeniyle en yüksek performansın yabancı sermayeli bankalarda olduğunu belirtmiştir.

Pandemi sürecinin ekonomiye etkisi ve bankaların bu süreçteki durumu ile ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaların önemli bir kısmında analizler ve ölçümler yapılmış, sonuç olarak da benzer bulgular ortaya çıkartılmıştır. Bu çalışmada ise durum değerlendirmesi yapılarak, mevduat bankacılığı özelinde pandemi öncesi ve sonrasını kapsayan 2018-2022 yılları arasındaki dönemde çalışmaya konu bankaların mali tablolarındaki değişimler tablo ve grafikler ile gösterilmiş, kamu ve özel bankaların covid-19 pandemisindeki çalışma biçimleri sorgulanmıştır.

3. Veri Seti ve Yöntem

Türk bankacılık sektöründe mevduat, yatırım, kalkınma ve katılım bankaları gibi farklı nitelikte bankalar olduğu görülmektedir. Çalışmada yalnızca mevduat bankaları konu edilmiş olup bu bağlamda üç kamu bankası ve bunlarla mukayese edilmek üzere üç büyük özel veya yabancı sermayeli banka ele alınıp değerlendirilmiştir. Ayrıca bankaların birer finansal market oldukları, çok sayıda iştirak ve bağlı ortaklıklarının olduğu dikkate alınarak rakamların yalnızca bankacılık faaliyetlerini içermesini teminen konsolide olmayan(solo) mali verilerinin çalışmada kullanılmasına karar verilmiştir.

Türkiye Bankalar Birliği verilerine göre katılım bankaları hariç olmak üzere ülkede 51 banka aktif olarak faaliyet göstermektedir. Faaliyet gösteren bankaların 2022 yılsonu itibarıyla 13.114.000.000.000 TL aktif büyüklüğü ve toplam 9.661 adet şubesi bulunmaktadır. Çalışma kapsamında yer alan 3 kamu bankası Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.(Ziraat Bankası), Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.(Vakıfbank) ve Türkiye Halk Bankası A.Ş.(Halkbank) olmak üzere bunların aktif büyüklükleri toplamı 5,385.000.000.000 TL, şube sayısı ise 3,745 adettir.

Yukarıda belirtilen çalışmaya dahil kamu bankalarıyla karşılaştırma yapabilme adına aktif büyüklük ve şube sayısı gibi kriterler göz önüne alınarak Türkiye’de 2022 yılsonu itibarıyla faaliyet göstermekte olan özel bankalardan Türkiye İş Bankası A.Ş.(İş Bankası), Türkiye Garanti Bankası A.Ş.(Garanti Bankası) ve Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.(Yapı Kredi Bankası) çalışmaya dahil edilmiştir. Bu 3 büyük özel veya yabancı sermayeli bankanın sektör içerisindeki payı da sektörü temsil etme anlamında önem arz etmektedir. Bahse konu bankaların 2022 yılsonu itibarıyla aktif büyüklükleri toplamı 3,669.000.000.000 TL olup şube sayısı ise 2,769 adettir.

Aşağıda Tablo 1’de çalışmanın örneklemini oluşturan kamu ve özel sektör bankalarının aktif büyüklük, kredi ve mevduat toplamı ve şube sayıları gösterilmektedir.

Tablo 1: Örneklem Dahilindeki Bankalara İlişkin Bazı Sayısal Veriler

Banka	Toplam Aktifler (milyon TL)	Toplam Krediler (milyon TL)	Toplam Mevduat (milyon TL)	Şube Sayısı (Adet)
T. C. Ziraat Bankası A.Ş.	2,311,665	1,266,351	1,739,269	1,758
T. Vakıflar Bankası T.A.O.	1,681,061	953,725	1,127,702	949
Türkiye İş Bankası A.Ş.	1,408,323	782,423	931,077	1,131
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	1,392,140	842,618	1,060,923	1,038
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	1,152,172	669,401	790,664	837
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	1,108,094	604,441	672,765	801

Kaynak: (TBB, 2018; TBB, 2019; TBB, 2020a; TBB, 2021; TBB, 2022).

Tablo 1’de görüldüğü üzere; çalışmaya konu edilen bankalar, katılım bankaları hariç, bankacılık sektörünün aktif büyüklüğünün yaklaşık olarak %70’ini, benzer şekilde toplam banka şubesi sayısının da %67’sini temsil etmektedir. Buradan hareketle yapılan çalışmanın sonuçlarının sektörün genelini yansıtmaya anlamında yeterli olabileceği kanaati ileri sürülebilir.

Öte yandan çalışmaya dahil edilen bankalar seçildikten sonra covid-19 öncesi ve sonrasındaki süreci karşılaştırabilmek için örneklem bankaların yılsonu rakamları dikkate alınmak suretiyle;

- Aktif Büyüklük: Bankanın tüm finansal varlıklarının ilgili dönem sonundaki toplamı,
- Nakdi Krediler: Bankanın bilançosunda yer alan her çeşit toplam nakdi krediler,
- Mevduat: Vadeli ve vadesiz olmak üzere bankanın tüm mevduatının toplamı,
- Dönem Net Karı: Belirtilen mali dönemde bankanın elde etmiş olduğu vergi sonrası net kar

Kriterleri üzerinden karşılaştırmalar yapılmıştır. Bu 4 kriter özelinde bahse konu kamu ve özel bankaların 2018-2022 yılları boyunca yılsonu mali verilerindeki değişimlere göre banka faaliyetlerinin sürece göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Ayrıca kamu bankalarının reel piyasayı fonlayıp fonlamadığını görebilmek açısından 2018, 2019, 2020, 2021 ve 2022 yılsonlarına ait mali verileri araştırma kapsamında yer alan bankaların web adresleri ve Türkiye Bankalar Birliği istatistiki veri raporlarından alınarak yıllara göre trend analizine tabi tutulmuştur. Hesaplanan oranlar üzerinden covid-19 sürecinde kamu bankalarının piyasayı fonlama ve karlılık düzeyleri karşılaştırmalı olarak değerlendirilerek grafikler üzerinde gösterilmek suretiyle çalışma sonuçları ortaya konulmuştur.

4. 2018 – 2022 Arası Bankacılık Sektörü Değerlendirmesi

Covid-19 pandemisi 2019 yılının sonlarına doğru ortaya çıkmış olup Türkiye'yi 2020 yılının ilk çeyreğinden itibaren etkisi altına almaya başlamıştır. Özellikle 2020 ve 2021 yılları içerisinde pandeminin etkileri ekonomik anlamda ciddi bir şekilde hissedilmiştir.

Çalışmada covid-19 öncesi ve sonrası durumun ortaya konulabilmesi adına 2018 yılsonu verilerinden başlanarak 2022 yılsonu verileri dahil olacak şekilde belirlenen hesaplamalar yapılmıştır. Böylece örneklem dahilindeki kamu ve özel sektör bankalarına ilişkin karşılaştırmalar gerçekleştirilebilmiştir.

4.1. Aktif Büyüklük

Bankaların tüm varlıkları aktif büyüklüğü oluşturmaktadır. Genel manada bankanın büyüklüğünün ölçütü aktif toplamı üzerinden hesaplanmaktadır. Bankacılık sektörünün gelişimi de yine aktif büyüklükteki gelişimler üzerinden takip edilmektedir. Buradan hareketle kamu ve özel sektör bankalarının covid-19 öncesi ve sonrasındaki durumunun belirlenmesinde önemli bir kriter olarak aktif büyüklüğün öne çıktığı iddia edilebilir. 2018-2022 yılları arasında belirlenen bankaların aktif büyüklükleri aşağıdaki Tablo 2'de gösterilmiştir.

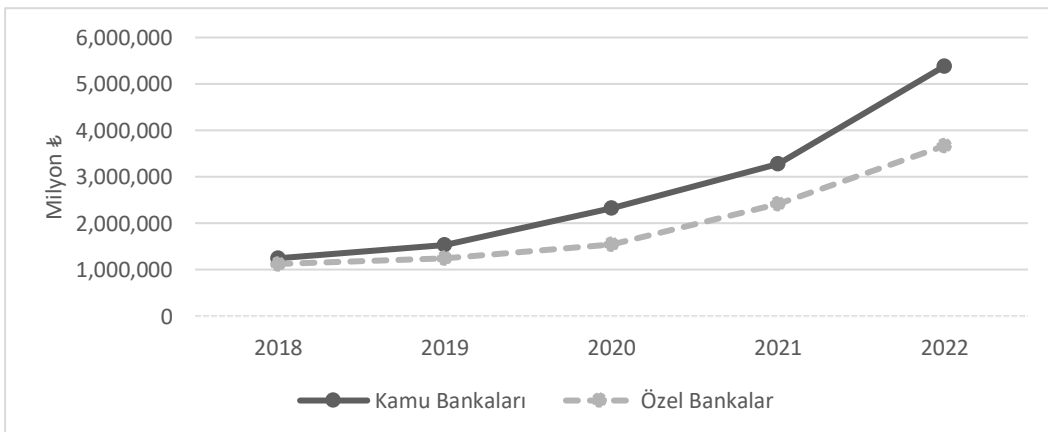
Tablo 2: Bankaların 2018-2022 Yılları Aktif Büyüklükleri (Milyon TL)

Banka	2018	2019	2020	2021	2022
T. C. Ziraat Bankası A.Ş.	537,156	649,756	942,601	1,370,890	2,311,665
T. Vakıflar Bankası T.A.O.	331,356	419,426	698,897	1,007,214	1,681,061
Türkiye İş Bankası A.Ş.	378,422	457,045	680,026	901,217	1,392,140
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	416,388	468,059	593,902	926,569	1,408,323
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	359,477	391,152	492,798	757,802	1,152,172
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	348,044	387,496	459,694	736,770	1,108,094

Kaynak: (TBB, 2018; TBB, 2019; TBB, 2020a; TBB, 2021; TBB, 2022).

Tablo 2'den görüldüğü üzere; çalışmanın örneklemini oluşturan kamu ve özel sermayeli bankaların 2018 ile 2022 yılsonlarına ait aktif toplamı enflasyonist etkinin de katkısıyla büyüme eğilimindedir. Ancak bazı bankalardaki büyümenin oransal olarak dikkate değer bir düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Örneğin Vakıfbank 2018-2022 yılları arasını kapsayan beş yıllık süreçte (%407), Ziraat Bankası ise (%330) oranında büyürken, Garanti Bankası (%221), Yapı Kredi Bankası ise (%218) büyüme kaydetmiştir. Dolayısıyla örneklem dahilindeki kamu ve özel sermayeli bankaların yukarıda belirtilen beş yıllık süreçteki aktif büyüklüğe ilişkin gelişimlerinde farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Aktif büyüklükteki büyüme trendinin eğilimini daha net bir şekilde görebilmek için aşağıdaki kamu ve özel sermayeli bankaların birlikte değerlendirildiği Grafik 1 oluşturulmuştur.

Grafik 1: Bankaların Aktif Büyüklüklerindeki Büyüme Trendi

Grafik 1’de görüldüğü üzere; kamu ve özel sermayeli bankaların covid-19 süreci öncesinde aktif büyüklükleri toplamı birbirine yakın seyretmekte iken 2019 sonunda bir miktar farklılık oluşmaya başlamış, ancak 2020 ve ilerleyen yıllarda aradaki aktif büyüklük farkı atarak devam etmiştir. Buradan hareketle süreç içerisinde kamu bankaları aktif büyüklüklerini hızlı bir şekilde artırırken özel sermayeli bankaların ise aktiflerini büyütme bağlamında daha temkinli bir süreç yaşadıkları belirtilebilir.

4.2. Nakdi Krediler

Bankaların reel sektörü finanse etmekte kullandığı temel ürünü kredilerdir. Krediler farklı şekillerde sınıflandırılabilen olup bu çalışma yalnızca nakdi olarak kullanılan krediler ile sınırlandırılmıştır. Buradaki amaç firmaların ve bireylerin nakit ihtiyaçlarının covid-19 pandemisi sürecinde kamu ve özel sermayeli bankalar tarafından ne derece karşılandığının tespit edilmesidir. Çalışmanın örneklemini oluşturan bankaların beş yıllık süreçteki nakdi krediler toplamları aşağıda Tablo 3’te gösterilmiştir.

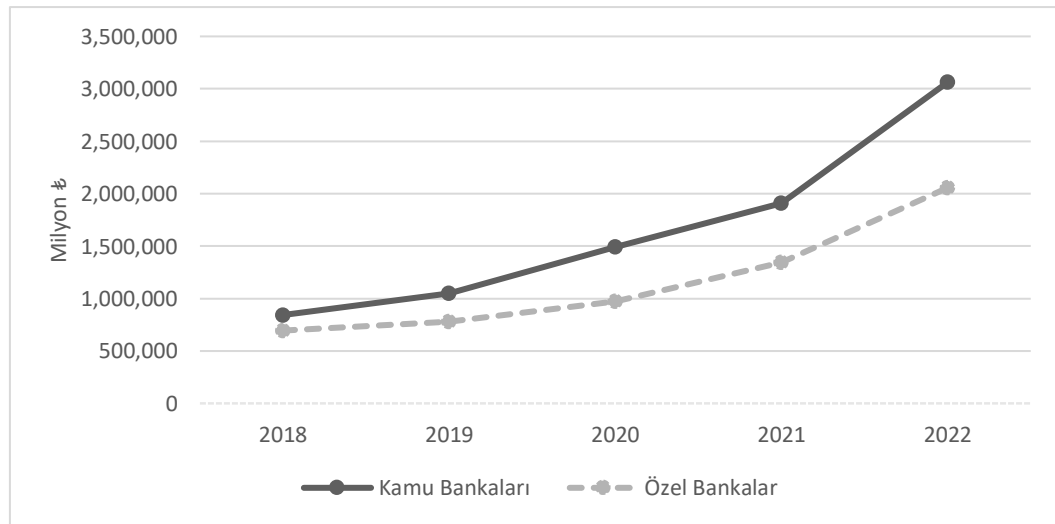
Tablo 3: Bankaların Nakdi Kredi Toplamları (Milyon TL)

Banka	2018	2019	2020	2021	2022
T. C. Ziraat Bankası A.Ş.	370,946	447,983	600,660	778,404	1,266,351
T. Vakıflar Bankası T.A.O.	221,547	292,091	439,487	592,010	953,725
Türkiye İş Bankası A.Ş.	250,624	309,208	449,745	539,588	842,618
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	260,195	289,244	365,522	514,209	782,423
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	223,288	251,165	315,085	424,855	669,401
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	211,338	240,464	293,225	406,267	604,441

Kaynak: (TBB, 2018; TBB, 2019; TBB, 2020a; TBB, 2021; TBB, 2022).

Tablo 3’te görüldüğü üzere; çalışmaya dahil edilen dönemde bankaların tamamında nakdi krediler toplamı artış göstermiştir. Covid-19 öncesi ve sonrasında oluşan enflasyonist süreçte mutlak değer olarak büyüme gerçekleşmesi beklenen bir durumdur. Çalışmada kamu bankalarının özel sermayeli bankalara göre nakdi krediler gelişiminin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Örneğin; 2018-2022 döneminde piyasayı nakdi olarak fonlamada en büyük artışın (%330) ile Vakıfbank’ta olduğu, en düşük artışın ise (%186) ile Yapı Kredi Bankasında olduğu görülmektedir. Benzer şekilde 2018 yılında İş Bankası’ndan daha düşük nakdi krediler toplamına sahip olan Vakıfbank 2022 yılsonu itibarıyla İş Bankası’nın toplam nakdi kredilerinden daha fazla bir rakama ulaşmıştır. Nakdi krediler toplamının gelişim trendi aşağıda Grafik 2’de daha ayrıntılı bir şekilde gösterilmiştir.

Grafik 2: Bankaların Nakdi Kredilerindeki Büyüme Trendi

Grafik 2’de görüldüğü üzere; nakdi krediler kamu bankaları nezdinde 2019 sonrasında daha hızlı bir şekilde artmakta iken özel sermayeli bankalarda daha stabil bir artış eğilimi söz konusudur. 2018 yılsonu itibariyle birbirine yakın seyreden kamu ve özel sermayeli bankalar nakdi krediler toplamının 2022 yılsonu itibariyle kamu bankaları tarafında özel bankaların hemen hemen 1,5 katı olacak bir seviyeye ulaştığı görülmektedir. Buradan hareketle piyasaya nakdi kredi sağlamada kamu bankalarının özel sermayeli bankalara kıyasla beş yıllık süreçte daha etkin rol aldıkları iddia edilebilir.

4.3. Mevduat

Bankaların en önemli kaynağı mevduattır. Mali tablolarda toplam kaynakların en önemli kısmı her zaman mevduatlardan oluşmaktadır. Piyasayı fonlayabilmek, kredi verebilmek ve kar edebilmek için bankaların uygun maliyetli mevduat stoğu oluşturmaları elzemdir. Covid-19 sürecinde yatırımların azalması, büyümenin yavaşlaması, hatta reel olarak küçülme gerçekleşmesi sebebiyle mevduat sahipleri daha temkinli davranmaya başlamışlardır. Özellikle düşük maliyetli kredilendirme süreçlerinde Türkiye’deki mevduat stoğu ciddi oranda artmıştır. Mevduat faiz oranlarının covid-19 sürecinde kredi faiz oranlarının bile üzerinde seyretmesi parası olan bireylerin ve firmaların bile mevduatlarını tutarak kredi kullanma eğiliminde olmalarına sebep olmuştur. Aşağıdaki Tablo 4’te beş yıllık süreçte bankaların toplam mevduat gelişimleri gösterilmiştir.

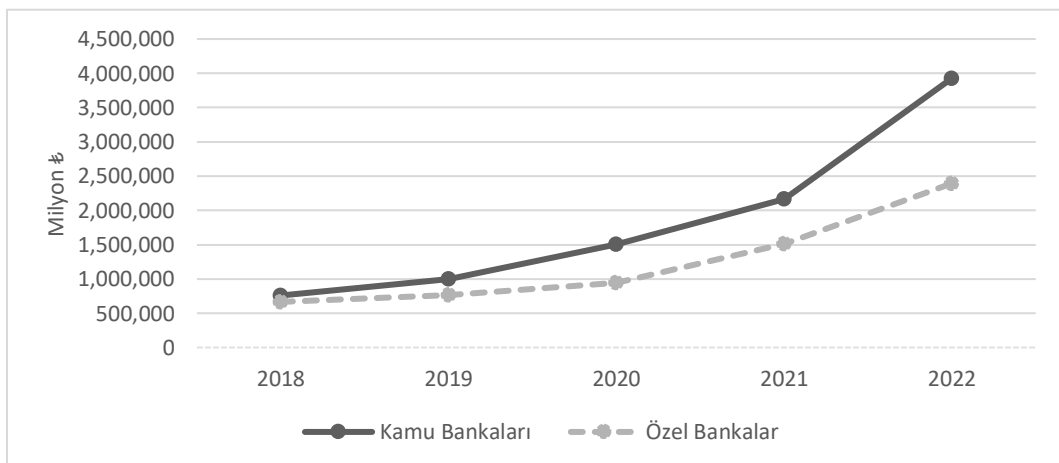
Tablo 4: Bankaların Mevduat Toplamları (Milyon TL)

Banka	2018	2019	2020	2021	2022
T. C. Ziraat Bankası A.Ş.	331,066	447,251	629,874	948,687	1,739,269
T. Vakıflar Bankası T.A.O.	179,408	251,531	414,044	590,943	1,127,702
Türkiye İş Bankası A.Ş.	248,855	297,734	457,286	625,904	1,060,923
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	245,269	295,922	368,876	595,628	931,077
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	218,058	248,751	321,512	513,240	790,664
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	202,549	222,790	254,280	401,095	672,765

Kaynak: (TBB, 2018; TBB, 2019; TBB, 2020a; TBB, 2021; TBB, 2022).

Tablo 4’te görüldüğü üzere; bankaların mevduat toplamlarında belirtilen yıllar arasında sürekli artış gerçekleşmiştir. Özellikle kamu bankalarından biri olan Vakıfbank beş yılda toplam mevduat bakiyesini (%529) artırmıştır. Benzer şekilde Ziraat Bankası da mevduatlarını (%425) seviyesinde yükseltmiştir. Özel sermayeli bankaların anılan dönemdeki mevduat artışları ise Garanti Bankası’nda (%263) ve Yapı Kredi Bankası’nda (%232) olarak gerçekleşmiştir. Dolayısıyla kamu bankalarının covid-19 sürecinde toplam mevduatlarını özel sermayeli bankalara göre daha fazla artırdıkları görülmektedir. Mevduat artış trendi kamu ve özel sermayeli bankalar toplamı üzerinden aşağıda Grafik 3’te ayrıntılı bir şekilde gösterilmiştir.

Grafik 3: Bankaların Mevduatlarındaki Büyüme Trendi

Grafik 3'te görüldüğü üzere; 2018 yılsonu itibariyle hemen hemen aynı düzeyde olan kamu ve özel sermayeli bankalar toplam mevduatı 2022 yılsonu itibariyle birbirinden ciddi bir farkla ayrılmıştır. Süreç içerisinde kredi ve mevduat faizlerindeki keskin değişiklikler ile kamu sektörü mevduatının ağırlıklı olarak kamu bankalarında değerlendiriliyor olmasının bu ayrışma üzerinde etkili olduğu ileri sürülebilir. 2021 yılı ile 2022 yılı karşılaştırıldığında ise özellikle kamu bankaları toplam mevduat rakamının özel bankalara göre sıçrama yaptığı göze çarpmaktadır. Uygulanan ekonomi politikalarının bu dramatik değişikliğin ana sebeplerinden biri olduğu belirtilebilir. Şöyle ki; genişlemeci para politikasının bir sonucu olarak kredilerdeki düşük faiz oranları toplam mevduatı artırmış, bu da piyasadaki aktivitesi ve kredi büyümesi daha yüksek olan kamu bankalarının mevduat bakiyelerinin daha fazla artmasına zemin hazırlamıştır.

4.4. Dönem Net Karı

Ticari bankacılığın temel amacı daha yüksek karlılık sağlamaktır. Bankalar tüm faaliyetlerini daha uygun maliyetli mevduat toplamak ve topladıkları kaynağı en karlı şekilde krediye çevirmek üzerine kurgulamaktadırlar. Ancak her zaman piyasa şartları buna uygun olmamaktadır. Belirli süreçlerde genel ekonomi politikaları, bankaların kamu veya özel sermayeli olmalarına göre karlılıklarını belirlemede etkin olmaktadır. Bu bağlamda kamu bankaları diğer ticari bankalardan ayrı olarak devlet politikalarını uygulama görevleri dolayısıyla her zaman karlılığı en ön planda tutmamaktadırlar. Covid-19 süreci tüm ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de ekonomik olarak daralma ve zorlu piyasa şartlarını ortaya çıkarmış olup devlet ekonomi politikaları bu süreçte değişimler göstermiştir. Aşağıdaki Tablo 5'te çalışma kapsamındaki kamu ve özel sermayeli bankaların 2018-2022 yılsonlarındaki dönem net karları gösterilmiştir.

Tablo 5: Bankaların Dönem Net Karları (Milyon TL)

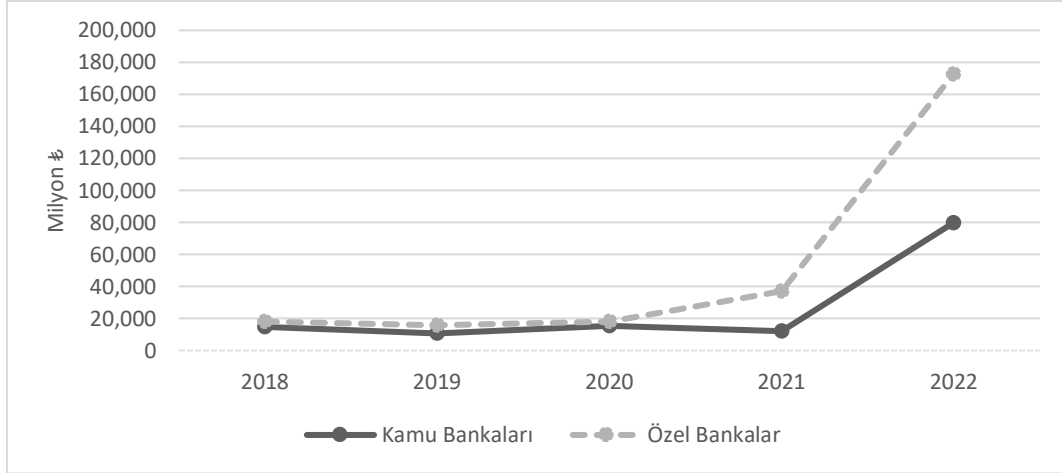
Banka	2018	2019	2020	2021	2022
T. C. Ziraat Bankası A.Ş.	7,961	6,187	7,825	6,291	41,092
T. Vakıflar Bankası T.A.O.	4,154	2,802	5,010	4,175	24,017
Türkiye İş Bankası A.Ş.	2,522	1,720	2,600	1,508	14,754
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	6,769	6,068	6,811	13,468	61,538
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	6,638	6,159	6,238	13,073	58,509
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	4,667	3,600	5,080	10,490	52,745

Kaynak: (TBB, 2018; TBB, 2019; TBB, 2020a; TBB, 2021; TBB, 2022).

Tablo 5'te görüldüğü üzere; bankaların dönem net karları 2018 ve 2022 yıllarında artış göstermektedir. Ancak özellikle kamu bankalarının karlarının 2019 yılsonunda düştüğü, 2020 yılsonunda tekrar artmasına rağmen 2021 yılsonunda yine bir önceki yıla göre düşüş gösterdiği tespit edilmiştir. Asıl dikkat çekici olan ise kamu bankalarının pandemi sürecinin en etkili olduğu yıllardan biri olan 2021 yılsonu itibariyle 2018 yılsonu net kar rakamını yakalayamamış olmalarıdır. Aynı süreçlerde özel bankaların ise 2019 yılsonunda karlarını düşürdüğü, 2021 yılsonunda ise kamu bankalarının karları düşmesine rağmen karlarını 2 katına çıkardıkları belirlenmiştir. Bu bağlamda net karın kamu bankaları özelinde incelenen dönemde dalgalı seyrettiği ve genel manada özel sermayeli bankaların altında kaldığı belirlenmiştir. Dönem net karındaki yıllık değişimler aşağıdaki Grafik 4'te daha ayrıntılı bir şekilde gösterilmiştir.

Grafik 4'te görüleceği üzere; covid-19 sürecinde kamu bankaları karlılık anlamında bir nevi yerinde saymış olup 2022 yılında ise özel bankalar kadar olmasa da karlılıklarını enflasyonist etki ile artırmışlardır. İncelenen dönemde özel bankalar daha az kredi, daha düşük mevduat ile daha yüksek kar rakamlarına ulaşabilirken kamu bankalarının kredi ve mevduat toplamalarını artırmalarına rağmen enflasyon etkisi göz ardı edildiğinde karlılıklarını artıramadıkları belirlenmiştir. Bu durumun kamu bankalarının özellikle 2018-2021 yılları arasında piyasayı gözetme bağlamında karlılığı çok ön planda tutmamalarının bir sonucu olduğu ileri sürülebilir. 2022 yılı itibariyle kamu bankalarının da artık karlılığı önemseyen ticari bankacılık yönlerini ön plana çıkarmaya başladıkları görülmektedir.

Grafik 4: Bankaların Dönem Net Karlarındaki Büyüme Trendi

5. Sonuç

Türkiye ekonomisi gelişmekte olan ülkeler kategorisinde yer aldığından sürekli olarak dalgalı bir seyir izlemektedir. Ancak genel anlamda ekonomi politikaları imalat, ihracat ve yatırım odaklı büyüme modelleri üzerinde kurgulanmaktadır. Bu sebeple ekonominin temel taşları arasında bankacılık sektörü önemli bir yer işgal etmektedir.

Bankacılık sektörü içerisinde kamu bankaları, ekonomi politikalarının uygulanması noktasında ciddi görevler üstlenmektedir. Covid-19 pandemi sürecinde de kamu bankalarının varlığı ülke ekonomisinin sert iniş yapmasını engellemiş, bu bağlamda piyasanın ihtiyacı olan fonlama işlevi kamu bankaları üzerinden sağlanmıştır. Kamu bankaları pandemi öncesinde 2018 yılsonu itibarıyla özel sermayeli bankalara paralel bir şekilde aktif büyüklük, nakdi krediler, mevduat ve karlılık düzeylerine sahip iken covid-19 sürecinde 2019, 2020, 2021 yıllarında karlılık düşüşüne rağmen aktiflerini, kredi ve mevduat bakiyelerini büyütme suretiyle piyasayı canlı tutma gayretinde bulunmuştur. Pandeminin etkilerinin azaldığı 2022 yılsonu mali verileri incelendiğinde de kamu bankalarının büyümeye devam ettiği ve özel sermayeli bankaların büyüme eğilimlerinin artış gösterdiği tespit edilmiştir. Karlılık boyutunda da kamu bankalarının 2022 yılı itibarıyla özel sermayeli bankalar seviyesinde olmasa da karlılıklarının artış eğilimine girdiği görülmüştür.

Çalışmanın bulgularından hareketle kamu bankalarının 2018-2022 arası dönemde sektör içerisindeki rolünün, iddia edildiği gibi, kar etmeme pahasına piyasanın fonlanması olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca kamu bankaların özel sermayeli bankaların tersine bu olumsuz ekonomik süreçte risk alarak piyasaya daha fazla müdahale ettiği belirlenmiştir. Sonuç olarak kamu bankalarının ticari bankacılık haricinde ekonomi politikalarının uygulanmasında önemli pay sahibi olduğu kanaatine varılmıştır.

Kaynakça

- Bicil, İ. (2021). Covid-19 Pandemi Sürecinde Türk Bankacılık Sistemindeki Mevduat Bankalarının Toplam Faktör Verimliliğindeki Değişimler, Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 19/4, 349-361.
- Budak, F., Korkmaz, Ş. (2020). COVID-19 Pandemi Sürecine Yönelik Genel Bir Değerlendirme: Türkiye Örneği, Sosyal Araştırmalar ve Yönetim Dergisi, (1), 62-79.
- Eceyurt Batır, T. (2022). COVID-19 Pandemi Sürecinde Bankacılık Sektörü Performansının Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri İle Karşılaştırmalı Analizi: "CRITIC - EDAS Yaklaşımı Kapsamında Bir İnceleme". Uluslararası Muhasebe ve Finans Araştırmaları Dergisi. 4(2), 186-203.

- Ertan A., Kayhan F. (2020). Küresel Finansal Krizin Özel ve Kamu Sermayeli Banka Davranışlarına Etkisi: Kapsamlı Bir Yazın Taraması ve Türkiye Bankacılık Sektörü Örneği, *İktisat Araştırmaları Dergisi*, 4/1, 46-63.
- Esmer, Y., Yüksel, M. (2022). Türk Kamu Bankalarının Misyon ve Vizyonlarına Yönelik Nitel Bir Araştırma, *Ekonomi Maliye İşletme Dergisi*, 5(2): 233-245.
- Işık, A., Akdoğan, N. (2021). Covid-19'un Türk Bankacılık Sektöründeki Mevduat Bankalarına Etkileri, *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 21.63 (2021), 111-138.
- Koç, P., Şahpaz, K. İ., Kalaycı, R., İnce, T. (2021). Covid-19 Salgınının Türk Bankacılık Sektörü Üzerindeki Etkilerinin Analizi, *İksad Yayınevi*, Ankara.
- TBB (2018). Aktif Büyüklüklerine Göre Banka Sıralaması – 2018 Aralık. <https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59>.
- TBB (2019). Aktif Büyüklüklerine Göre Banka Sıralaması – 2019 Aralık. <https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59>.
- TBB (2020a). Aktif Büyüklüklerine Göre Banka Sıralaması – 2020 Aralık. <https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59>.
- TBB (2020b). Kamu Bankalarının Ekonomik İstikrarı Sağlamadaki Rolü. *Türkiye Bankalar Birliği*, 1-15.
- TBB (2021). Aktif Büyüklüklerine Göre Banka Sıralaması – 2021 Aralık. <https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59>.
- TBB (2022). Aktif Büyüklüklerine Göre Banka Sıralaması – 2022 Aralık. <https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59>.
- TCMB (2020). Koronavirüsün Olası Ekonomik ve Finansal Etkilerine Karşı Alınan Tedbirler, <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Duyurular/Koronavirus>.
- TÜSİAD (2020). Türkiye Ekonomisi 2018-2022 Dönemi Değerlendirmesi. *TÜSİAD*, 1-32.
- Uçarkaya, S. (2006). Kamu Bankalarının Bankacılık Sistemindeki Rolü. *Uzmanlık Yeterlik Tezi*, TCMB Kütüphanesi, 23.
- Yazıcıoğlu, Y., Uygurtürk, H. (2023). Yabancı, Özel ve Kamusal Sermayeli Mevduat Bankaları ile Katılım Bankalarının Camels Yöntemiyle Analizi. *Muhasebe ve Finans İncelemeleri Dergisi*, 6(2), 115 – 131.
- Yılmaz, A. (2019). Kamu Bankalarının Bankacılık Sektöründeki Rolü ve Önemi, *Bankacılar Dergisi*, 106, 4-11.

COMPARATIVE ANALYSIS OF MARKET FUNDING LEVELS OF PUBLIC AND PRIVATE BANKS IN TÜRKİYE DURING COVID -19 PERIOD

Extended Abstract

Aim: The aim of the study is to find out, with data spanning from 2018 to 2022, whether public claim such as "Public banks financed the market, without public banks the economy would have collapsed during the pandemic" are accurate, especially in the context of the Covid-19 period and its aftermath

Method(s): Numerous studies have been conducted on the varying behaviors of public banks compared to other banks under different circumstances. These studies particularly focus on comparisons made across different samples, especially during challenging economic conditions, to measure behavioral differences.

Given the importance of sample selection in the study, three major public banks were chosen for comparison, on the other side three major private or foreign-owned banks operating in the sector chosen. The selection of the three major private or foreign-owned banks was based on year-end 2022 data, considering criteria such as total assets and number of branches.

The three major public banks selected for the study are T.C. Ziraat Bankası A.Ş., Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O., and Türkiye Halk Bankası A.Ş. The three major private or foreign-owned banks selected for comparison are Türkiye İş Bankası A.Ş., Türkiye Garanti Bankası A.Ş., and Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. These six banks represent 70% of the total assets of deposit banks, thus providing a sample that reflects the sector as a whole.

The criteria for comparison in the sample are determined as total assets, cash loans, deposits and period net profit. The changes experienced by the banks in the sample based on these criteria were subjected to comparison through trend and ratio analysis methods, considering year-end financial data from 2018 to 2022.

Findings: The impact of the Covid-19 pandemic began around the end of 2019 and continued throughout 2020 and 2021, leaving significant effects on the national economy. The variability in the behavior of banks from 2018 to 2022 was observed to encompass the pre-pandemic, pandemic period, and post-pandemic phases.

While the total assets of public and private banks were relatively similar before Covid-19, differences started to emerge towards the end of 2019, with public banks showing much greater increases in asset size, especially during the pandemic period. It was found that private banks acted more cautiously in terms of growth compared to public banks during the Covid-19 period.

Cash loans exhibited a faster increase in public banks after 2019, whereas private banks showed a more stable growth trend. Although public and private banks had similar levels of cash loans at the end of 2018, by the end of 2022, it was evident that the total cash loans in public banks were approximately 1.5 times of those in private banks.

Total deposits in public and private banks diverged in favor of public banks by the end of 2022. It is believed that sharp changes in credit and deposit interest rates, coupled with monetary expansions, led to the weighted evaluation of public sector deposits predominantly in public banks, contributing to this divergence.

During the Covid-19 period, public banks maintained profitability to some extent, and by 2022, they increased their profitability, although not to the extent of private banks, mainly through inflationary effects. While private banks were able to achieve higher profit figures with fewer loans, lower deposits, and despite public banks increasing their total loans and deposits, it was determined that they could not increase their profitability when inflationary effects were disregarded.

Conclusion: Based on the findings of the study, it has been empirically established with numerical data that the role of public banks within the sector from 2018 to 2022 is funding the market at the expense of profitability, as perceived by the public opinion. Furthermore, it has been determined that private banks did not assume as proactive a role in market stabilization during periods of economic hardship as public banks did.

Consequently, it is concluded that public banks play a significant role not only in commercial banking but also in the implementation of economic policies in certain circumstances.

